

Dil, Kültür ve Yabancı Dilli Üniversite

Yaşayan biyologların önde gelenlerinden ve en ünlülerinden biri olan **Edward O. Wilson** Harvard Üniversitesi'nde Biyoloji Profesörüdür. "*Consilience*" ya da *Bilginin Bütünlüğü*, 1998 adlı kitabından daha önce de söz ettim. Genetik koşulların ötesinde kültürün kendi koşullarını yaratıp bir orman yangını gibi hızla yayıldığını söyleyen Wilson kültürün kültürden kaynaklandığını vurgular.

Kültürü inşa eden dildir. Bir bilgi iletme aracı olan dil tesadüfi oluşmuş sözcük ve simgelerden oluşur. Onun için o kadar çok dil var. İnsaninkinin hayvaninkinden farkı sonuncusunun genetik olmasına karşın insaninkinin öğrenerek gelişmesidir. Bülbüller kargaca öğrenmezler ama, Çinli Fransızca öğrenebilir. Biz de İngilizce ya da başka bir dil öğrenebiliriz. Ama İngilizce üniversite öğretimi yaparsak bir ulus olarak yaşayabilir miyiz?

Wilson'ın '*Consilience*' kitabından birkaç alıntı daha: İnsanoğlu dört yaşında dilin 'syntax'ını yani söz dizimini öğreniyor. Amerika'da bir çocuğun on yaşında on dört bin sözcük öğrendiğini saptamışlar. Kuşkusuz bu Türkiye'de 4.000-5.000'i geçmiyordur. Çünkü anne babanın ve çevrenin öyle bir sözlük dağarcığı yok. İnsanoğlu dört yüz elli bin yıl önce ateşi kontrol etmesini, iki yüz elli bin yıl önce bazı araçları yapmasını, yüz altmış bin yıl önce ok ucu ve bıçak yapmasını, otuz bin yıl önce resim yapmasını öğrenmişler, ama yaşamsal sözlüğün gelişmesi kolay olmamış. Onun için insanları birbirlerinden ayıran en önemli şey dil. Çünkü toplumların tarihi ile ilgili. İnsanlar arasındaki temel fark konuşulan dildir.

Türkiye'de bazı insanlar kendileri gibi değil, başkaları gibi olmak istiyorlar. Bu istek bütün toplum için geçerli olabilir mi? Türk üniversitelerinde yabancı dille üniversite öğretimine karşı çıkmamın nedeni basit. Ben hem Amerikalı olmak istemiyorum, hem de Amerikalıdan daha aşağı seviyede bir toplumun üyesi olmak istemiyorum. Türkiye halkının da kendini, kimliğini bir elbise gibi çıkarma şansının olmadığına da inanıyorum. Çünkü basit bilgi ve gözlemler bile yabancı dille üniversite öğreniminin toplumun kültürel intiharı demek olduğunu kanıtıyor. Kaba değerlendirmelerle yetinebiliriz.

Diyelim İngiliz çocuk on yaşında on bin İngilizce sözcük biliyor. Liseyi bitirdiği zaman da yirmi bin. İngilizce sözcük dizimini dört yaşında, İngiliz edebiyatını da on yedi yaşında öğrenmiş oluyor. Bu çocuk üniversiteye 20-25.000 sözcük bilerek ya da onları bir şekilde duymuş ve bir bağlam içine koyabilecek şekilde donatılmış oluyor. Dili kullanma ustalığı ise doğasının bir parçası olmuş.

TÜRK VE İNGİLİZ GENCİ

Yirmi beş bin sözcük ve on sekiz yıllık bir pratik. Gelelim İngilizceyi üniversitede öğrenmeye başlayan Çankırılı ya da Konyalı lise mezununa İngilizceye sıfır düzeyinden başlamasa bile, eğitimini İngilizce yapması öngörülen bu zavallı Türk genci ile İngiliz öğrenci aynı nitelikte üniversite eğitimi mi yaparlar?

Buna kargalar bile gerçekten gülerler. Üniversite hocası olarak İngilizce seçme dersler veren ve Amerika'da da hocalık yapan bir tanık olarak bunun sadece bir komedi olduğunu söyleyebilirim. Türk öğrenciler iyi bir İngilizce dersini izleyemezler. Çünkü konuşma hızı içinde yarısının içeriğini anlamazlar. Onun için üniversitelerde İngilizce yazı yazamaz ve İngilizcesiyle üniversite düzeyinde konuşamaz. En yetenekliler bile üniversite nitelik taşıyan bir tartışma yapamazlar. Bu onları korkutur, utandırır. Soru bile soramazlar. Burada hocaların çoğunun iyi İngilizce ile ders veremediklerini eklemek gerek. Çünkü onlar da yabancı dili üniversitede ders verecek kadar öğrenememişlerdir.

Kısaca yerli malı İngilizce ile üniversite düzeyinde ders yapılamaz. İşittiğim kadar durum bugün de aynıdır. Yurt dışında büyümüş gençlerin böyle bir sorunu olmaz. Fakat bunlar önemsiz bir azınlıktır. Adı üniversite olan kurumlarda yüz binlerce öğrenciye eziyet çektiriyoruz. Kötü bir üniversite eğitimi almak zorundalar. Bunun nedeni düşüncenin yoğunluğunun dile geçmemesidir. İngilizce lisede öğrenilse bile üniversite eğitimi için yeterli olmaz. Dili İngilizce olanla boy ölçüşen birkaç çok zeki öğrenci olabilir. Fakat ortalama, yetersizliği yok saymaya yetmez.

Birkaç yüz öğrencinin **Erasmus programı** ile yabancı okullara gitmeleri ve birkaç yüz yabancı öğrencinin bizim üniversitelerdeki İngilizce derslerine girdikleri zaman alay etmeleri için bu İngilizce eğitim yapılmamalıdır. Gelecek bu kadar hafife alınmaz. Orta öğretimi de, sadece sayısal nedenlerle de olsa, yüzümüze gözümüze buluşturduğumuzu unutmayalım. Uluslararası karşılaştırmaların sonuçları bu bağlamda yeterli kadar çarpıcıdır. Türkiye'nin eğitim alanında gösterdiği sözüm ona yabancı başarılar, kentli ve hali vakti yerinde ailelerin özel okullarda okuyan çocukları marifetiyle oluyor. Kaldı ki yetmiş beş milyonluk bir toplumda birkaç kişi de başarılı olması 'ört ki ölem!' anlamına gelir.

Kültür gibi öğretim de bir toplumsal ortalama hedefler. Biz oldukça fakir bir toplum olarak geleceğe güvenmek için standartları yükseltmek zorundayız. Bunu devlet bütün gençler için gerçekleştirmeli, izlemeli, sonuçlarla övünmeli, toplumu teşvik etmeli ve ortalama yükseldikçe bayram etmelidir.

Oysa Türkiye'de kurumun başarısı bina sayısı ile oluyor. Yüz yetmiş üniversite değil, yüz yetmiş kampus; beş yüz büyük işletme değil bin beş yüz bina; kanal değil bin tane kanal manzaralı gökdelen; başarılı bir kurum değil, yüksek bir genel müdürlük binası; başarılı bir belediye değil, ama dev bir belediye sarayı; kuşku bir adalet sistemi, ama bir dudağı yerde bir dudağı gökte adalet sarayları. Öğrenciler görkemli kampüsler istiyorlarmış; kahveler, eğlenceler bol olmalıymış. Kitaplık yetersizse ziyarı yok; olanı da öğrenciler zaten okumuyor. Bizde üniversitelerin ve liselerin öğrencileri değil, Google ve internetin öğrencileri var. Bunlara da dil pek gerekmiyor. Sadece bilgisayarın tuşlarına basmakla idare ediyorlar.

Sayın okuyucular, Sayın sorumlular,

21. yüzyılda büyük sayılar bir

başarı işaretinden çok felaket işaretleri olabiliyor. Nüfus patlaması gibi doğal süreçler de var. Fakat geldiğimiz toplumsal aşamada beyni aç olanın karnı da aç oluyor. Toplumun ve çocuklarının karnı hep aç kalabilir. Küresel ekonominin hastalıkları da küreseldir. Fakat sırtı pek olanlarla sırtında çul olmayanların gelecekleri aynı değil. Zamanımızda sayıyla ölçülen başarının yetersiz olduğunu anlayanlara gereksinimimiz var.

Çin'de bütün sayılar çok büyük. Fakat Çin toplumunun bir özelliği var. İnsan yetiştirirken sayısal büyüklüğün yanında niteliğe de önem veriyorlar. Eskiden damping yapan Çin'in üretimi ile 'Çin Mali' diye alay edilirdi. Şimdi üretimde nitelik Çinlilerin aradığı bir şey. Dünyayı anladıklarını görüyoruz. Çin, özellikle olanakların eşitsizliği düşünülürse, eğitimde Amerika'dan daha başarılı. Çünkü amaç doğru tanımlanmış. Çağdaş dünyaya eşit üye olmak. Bu toplumsal motivasyon yaratıyor.

Sözü dönüp dolaştırıp gene her şeyin başladığı dile getirelim: Nitelikli düşünce için nitelikli dil yani kendi dilimiz gereklidir. Yabancı dili çarşı bezirganı gibi kullanan üniversiteler Kapalı Çarşı, AVM, çok yıldızlı otel niteliği taşımak zorundadır. Evet, İngilizce öğretim çok önemlidir. Fakat daha küçük yaşlarda daha bilgili hocalarla başlamalıdır. Eski **Robert College** bunun en güzel örneğidir.

Ortaöğretimde doğru dürüst bir şey öğretmiyoruz. Liseden gelen az yetmiş öğrencileri bir de İngilizce üniversite eğitimine zorlarsak hiç bir şeye yaramaz insanlar yetiştirecektir. Arada istisnalar olması sonucu değiştirmez. Bu çıkmaz bir sokaktır. Bugün bu hastalığın semptomları ortadadır. Bunun farkında olmayan ve kaygısız kalanlar ülkenin geleceğini tehlikeye atıyorlar.

21. yüzyılda büyük sayılar bir başarı işaretinden çok felaket işaretleri olabiliyor. Nüfus patlaması gibi doğal süreçler de var. Fakat geldiğimiz toplumsal aşamada beyni aç olanın karnı da aç oluyor.

Tayfun Akgül

